

12

KUUSAMO TUOVILA JOKELA

Kivikautisen asuinpaikan kaivaus

Lea Väkeväinen 1978

Sisällys			sivu
Johdanto			2
Asuinpaikan esittely			3
Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia			3
Kaivaustekniikka			4
Maalajit			5
Haudanpohja			5
Löydöt ja löytötiheys			6
Yhteenveto			7
Luettelo kartoista ja kuvatauluista			8
Luettelo diapositiiveista			9
Kopio peruskartasta 452402 SAAPUNKI painettu 1967			
	Hki	A 4	10
Yleiskartta	1:500	A 3	11
Pintavaaituskartta	1:200	A 3	12
Pohjavaaituskartta	1:200	A 3	13
Tasokartat	1:25	A 1, A 2	14-15
Erikoiskartat	1:10	A 4	16-17
Profiilikartta	1:10	A 1	18
Kuvataulut			19-20

Johdanto

Kuusamon Tuovilan kylästä Jokelan tilalta löysi tri A. Erä-Esko kesällä 1956 inventointimatallaan ensimmäiset löydöt (KM 14049:1-7).

Kesällä ¹⁹⁷⁸ sain museoviraston esihistorian toimistosta määräyksen suorittaa alueella kaivauksen, koska osa asuinpaikka-alueesta tuhoutuu Kuusamo-Määttälävaaran paikallistien oikaisun johdosta.

Kaivaukset suoritettiin ajalla 5-31.6.1978. Tutkimukset kentällä ja niistä aiheutuneet jälkityöt rahoitti Oulun piirin TVL - 34 400 mk. Alueella tutkittiin yhteensä 334 m².

Helsingissä 19.1.1979

Lea Väkeväinen

Kuusamo Tuovila Jokela 12

Kivikautisen asuinpaikka-alueen tutkimus 1978

Kylä: Tuovila

Maanomistaja: Oulun piirin TVL

Peruskartta: 452402 SAAPUNKI, painettu 1967 Hki

Kaivausalueen koordinaatit: $x = 2\ 868$

$y = 6\ 544$

$z = n. 282\ m\ ymp.$

Alueelta tulleet löydöt: KM 20422:1-426

Aikaisemmat löydöt: KM 14049:1-7 (katso A. Erä-Eskon Kuusamon inventointikertomus 1956).

Sivut 10-18 ovat kertomukseen liittyviä karttoja

Sivut 19-20 ovat kuvatauluja, joissa valokuvat negatiiveista ff. 49679-49684.

Diapositiivit n:ot 3371-73

Luettelo kartoista, valokuvista ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa s. 8-9.

Diar. 4.12.1978

Asuinpaikka-alueen sijainti ja topografia

Kuusamon Tuovilan kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Kuusamon kirkolta n. 12 km koilliseen, välittömästi Kuusamo-Määttälävaara paikallistien itäpuolella. Paikalla maasto viettää suhteellisen jyrkästi lounaaseen, Mustalammesta Nissinjärveen laskevaa puroa kohti. Alueen topografian rikkoo isoista kivenjätkäleistä tehdyt hyökkäysvaunuesteet. Maasto on

osaksi kesannolla olevaa perunapeltoa, osaksi villiintynyttä puutarhaa ja pihamaata (kartat s. 10-11, valokuva 1, s. 19).

Kaivaustekniikka

Kaivaus aloitettiin paaluttamalla suunnilleen koillinen-lounas -suuntainen 32 metriä pitkä peruslinja K, joka leikkasi 282-283 metrin korkeuskäyrät. Peruslinjaan, sen kaakkoispuolella paalutettiin 2 metriä leveä ja 28 metriä pitkä koeoja K 0-32. Koeojasta tulleiden löytöjen perusteella alue laajennettiin tasokaivaukseksi. Koeojaa K 0-32 jatkettiin lisäksi koilliseen päin 20 metriä, K 0-, -20. Mittaukset suoritettiin aina ruudun pohjoiskulmassa olleesta paalusta. Ruudut merkittiin parittaisin numeroin ja isoin kirjaimin. Lähtöpisteenä oli paalu K 0 (kartta, s. 12).

Alueella käytettiin kahta kiintopistettä. Kiintopiste I sijaitsi kaivausalueen kaakkoispuolella, pihamaalla olevassa matalassa maakivessä. Sen lukema oli 089 ja korkeus merenpinnasta 284.93 m. Kiintopiste II sijaitsi kaivausalueen lounaispuolella olleessa maakivessä. Sen lukema oli 131 ja absoluuttinen korkeus merenpinnasta 279.81 m. Korkeudet kiintopisteille mitattiin TVL:n kiintopisteestä, joka sijaitsee kaivausalueen luoteispuolella Kinnusen omistaman tilan pihamaalla. Kiintopisteen korkeus on 283.19 m ymp. (kartat s. 11-12).

Ruudut kaivettiin lapiolla ^{tasoitain} 40 cm:n syvyyteen saakka. Tasosta 3 piirrettiin kartta 1:25. Haudasta ja profiilista K 4-30 piirrettiin kartat 1:10 (kartat s. 16-18).

Maalajit

kartat s. 14-15

valokuvat 2-6, s. 19, 20

Tasokaivausalueetta peitti n. 5 cm vahva turvekerros, jonka alta paljastui kaivausalueen lounaisosan ruuduista G-L 22-32 10-25 cm paksu multakerros. Alueen koillisosassa olleissa ruuduissa 4-20 H-K multakerroksen vahvuus oli vain n. 5-15 cm. Multakerroksen alta tuli esiin ruskea hiekka, hiesu tai hiesun sekainen savi, jossa oli näkyvissä pieniä hiili-, noki- ja likaläikkiä - todennäköisesti jäänteitä peltoviljelyksestä (kartat s. 14-15, valokuvat 2-5, s. 19-20).

Alueen koillisosassa olleessa koeojassa K -4, -20 turvekerros oli n. 3 cm paksu ja sen alta tuli näkyviin puhdas moreeni.

Haudanpohja

kartat s. 16-17

diat n:ot 3371-73

Kaivausalueen keskiosassa olleesta ruudusta J 12 paljastui n. 10 cm:n syvyydestä mullasta pohjois-etelä -suuntainen n. 165 x 55 cm:n suuruinen, soikeahko vaalean harmaata likamaata ja punamultaa sisältävä hautakuvio (kartta s. 16, dia n:o 3371). Kuviota reunusti n. 20 cm leveä hiesun sekainen saviraita. Noin pari senttimetriä syvemällä haudan pohjoisosassa likamaa ja punamultaläikät hävisivät ja kuvio pieneni n. 12⁹ cm:n pituiseksi ja 30-55 cm:n levyiseksi läikäksi, jossa vaalean likamaan ja punamullan lisäksi oli väriltään tummempaa ja tahmeampaa likamaata. Haudan pohjois- ja eteläpäässä oli pieniä hiililäikkiä (kartta s. 17). Haudan keskivaiheilla oli halkaisijaltaan n. 4x5 cm:n suuruisia

kiviä peräkkäin pohjois-etelä -suunnassa (kartta s. ¹⁷16). Punamulta oli rasvaista. Punamullan ja likamaan vahvuus oli n. 10 cm (kartat s. 16-17). Hauta oli löydötön.

Löydöt ja löytötiheys

Irralliset löydöt

Kivilajiesineitä

hioimia	3 kpl
kaapimia	2 "
iskoksia	1 "

Kvartsia

kaapimia	227 kpl
ytimiä	6 "
iskoksia	1879 "

Irralliset löydöt olivat keskittyneet etupäässä kaivausalueen lounaisosassa olleisiin ruutuihin H-L 20-32, joista tuli parhaimmillaan iskoksia 22 kpl/m^2 . Tultaessa tasokaivausalueen koillisosaan ruutuihin H-K 4-18 löydöt vähenivät huomattavasti - n. 5 kpl/m^2 . Löydökset tulivat suurimaksi osaksi multakerroksesta n. 20 cm:n syvyydestä. Mullan ja hiesun yhtymäkohdassa ne vähenivät ja n. 40 cm syvältä hiesusta ja savesta tuli vain muutama löytö. Tasokaivausalueen koillispuolella olleesta koeojasta ^K-4, -20 löytyi ruutua kohti vain 2-8 iskosta n. 10 cm:n syvyydestä huuhtoutuneesta hiekasta.

Yhteenveto

Alueella tutkittiin yhteensä 334 m^2 , josta $50 \times 50 \text{ cm}$:n suuruisin koekuopin 8 m^2 . Asuinpaikan alarajaksi mitattiin n. 282 m ymp. Alempaa koekuopista n:ot 2, 4-6, 10 tulleet iskokset ja kaapimet, yhteensä 15 kpl, ovat todennäköisesti vierineet rinnettä alas joko veden tai myöhemmin peltoviljelyksen yhteydessä.

Tutkitulla alueella ei todettu kulttuurikerrosta.

Tasokaivausalueelta löydöt jatkuvat itään ja kaakkoon päin.

Ulkorakennusten itäpuolelta kynnetystä pellosta löytyi melko runsaasti kvartsi-iskoksia. Sen sijaan kaivausalueen kaakkoispuolella olleista koekuopista n:ot 14-32 löytyi vain koekuopasta n:o 30 yksi iskos.

Tuhoutuvaksi ilmoitettu alue saatiin kokonaan tutkittua. Mikäli asuinpaikka-alueen itäosa tulee rakennusuhan alaiseksi on paikalla suoritettava tutkimuksia.

Luettelo kartoista ja kuvatauluista

kartat:	s. 10	Kopio peruskartasta 452402 SAAPUNKI painettu 1967 Hki
	s. 11	Yleiskartta 1:500 A 3 laadittu TVL:n kartan mukaan 1:200
	s. 12	Pintavaaituskartta 1:200 A 3
	s. 13	Pohjavaaituskartta 1:200 A 3
	s. 14-15	Tasokartat 1:25 A 1, A 2
	s. 16-17	Erikoiskartat 1:10 A 4
	s. 17	Profiilikartta 1:10 A 1

Kuvataulut

	s. 19	Kuva 1, yleiskuva asuinpaikka-alueesta (neg. 49679-80)
	s. 19	Kuva 2, tasokaivausalue (neg. 49681-84)
	s. 20	Kuva 3, koeoja K (neg. 49685)
	s. 20	Kuva 4, koeojan K koillispäätä (neg. 49686)
	s. 20	Kuva 5, koeoja K (neg. 49687)
	s. 20	Kuva 5, tasokaivausalueen koillisosaa (neg. 49688)

Luettelo diapositiiveista

- Dia n:o 3371 haudanpohjaa, syv. 12 cm maanpinnasta laskettuna, valok. etelästä pohjoiseen
- Dia n:o 3372 haudanpohja, syv. 12 cm, valok. pohjoisesta etelään
- Dia n:o 3373 haudanpohja, syv. 14 cm maanpinnasta laskettuna, valok. pohjoisesta etelään

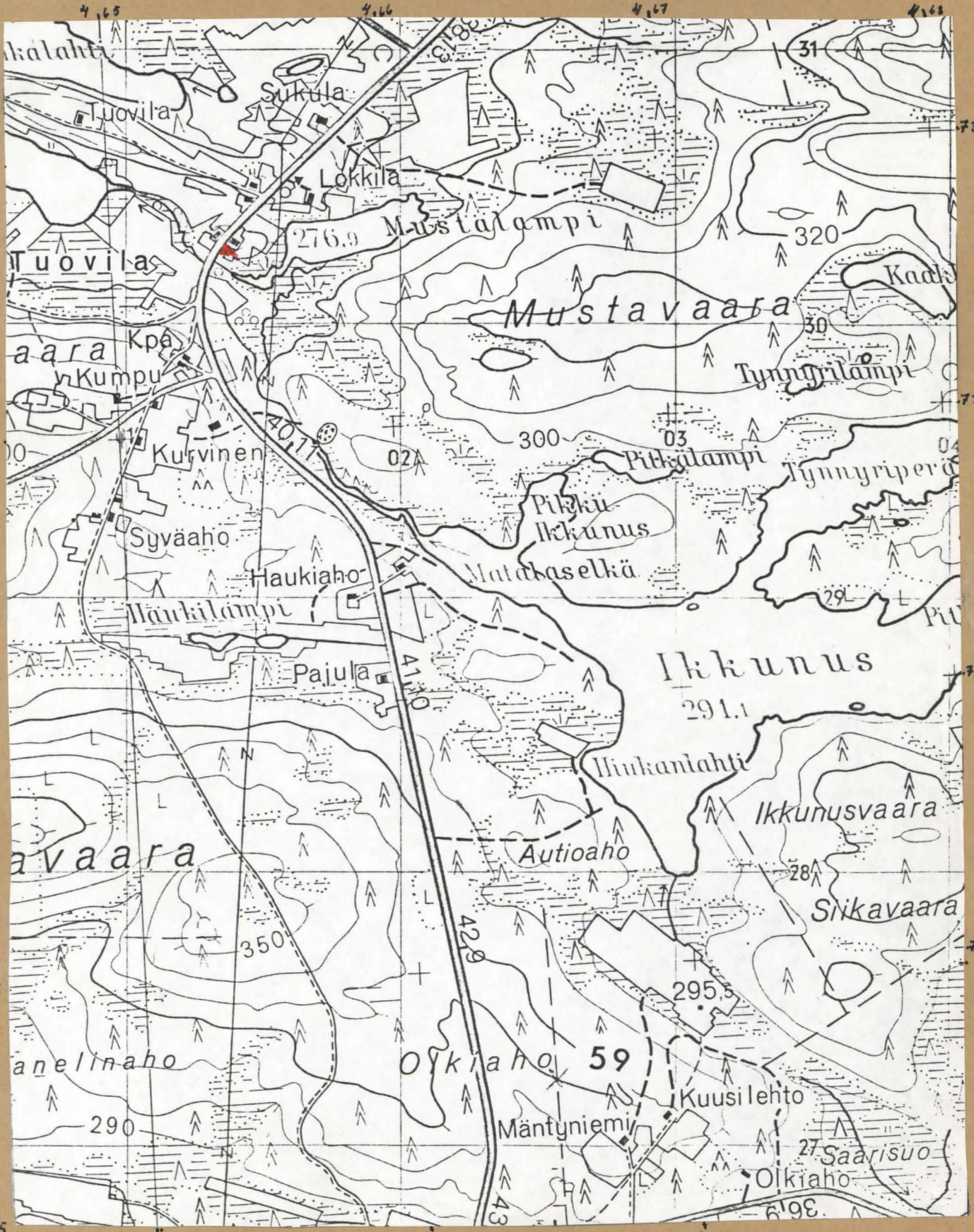
kopio

1:20000

peruskartasta 452402 SAAPUNKI

pv. 1967

HKI

kaivausalueen koordinaatit x: 2868

y: 6544

KUUSAMO TUOVILA JOKELA

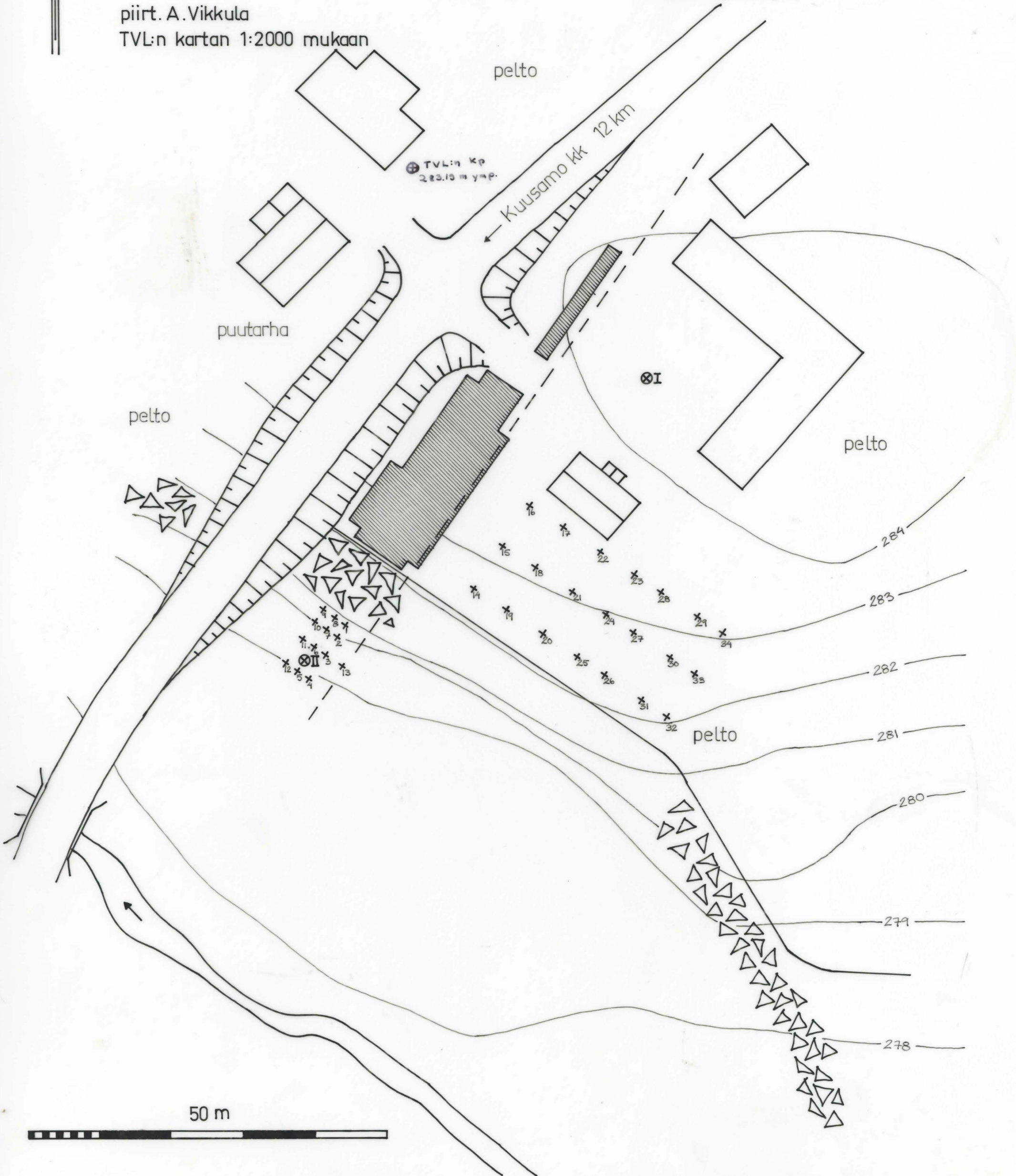
L. VÄKEVÄINEN 1978

yleiskartta
1:500

kp I 284,97 m ymp
kp II 279,81 m ymp

piirt. A. Vikkula
TVL:n kartan 1:2000 mukaan

- tasokaivausalue
- koekuoppa
- kiintopiste
- tuhoutuvan alueen raja
- hyökkäysvaunuesteet

KUUSAMO TUOVILA JOKELA
L.VÄKEVÄINEN 1978

pintavaaituskartta

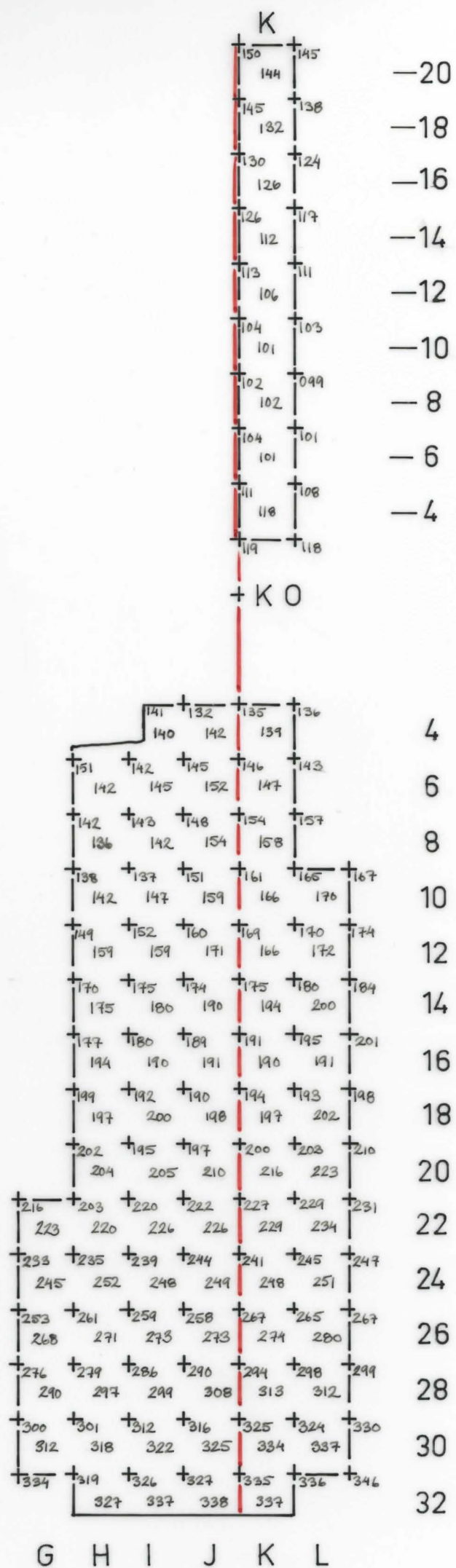
1:200

kp I 089 284,93 m ymp

kp II 131 279,81 m ymp

piirt. A.Vikkula

— peruslinja , profiili K 30-4
⊗ kiintopiste

⊗
kp I 284,93m ymp

G H I J K L

hyökkäysvaunuesteet

kp I
kp II

9₁₀₇₁ 8₁₀₆₅ 1₁₀₇₇
10₁₀₈ 7₁₀₉₀ 2₁₁₀₇
11₁₁₆₄ 6₁₁₃₂ 3₁₁₆₂ 13₁₁₅₅
⊗ kp II 279,81 m ymp
12₂₁₄ 5₂₀₅ 4₂₀₀

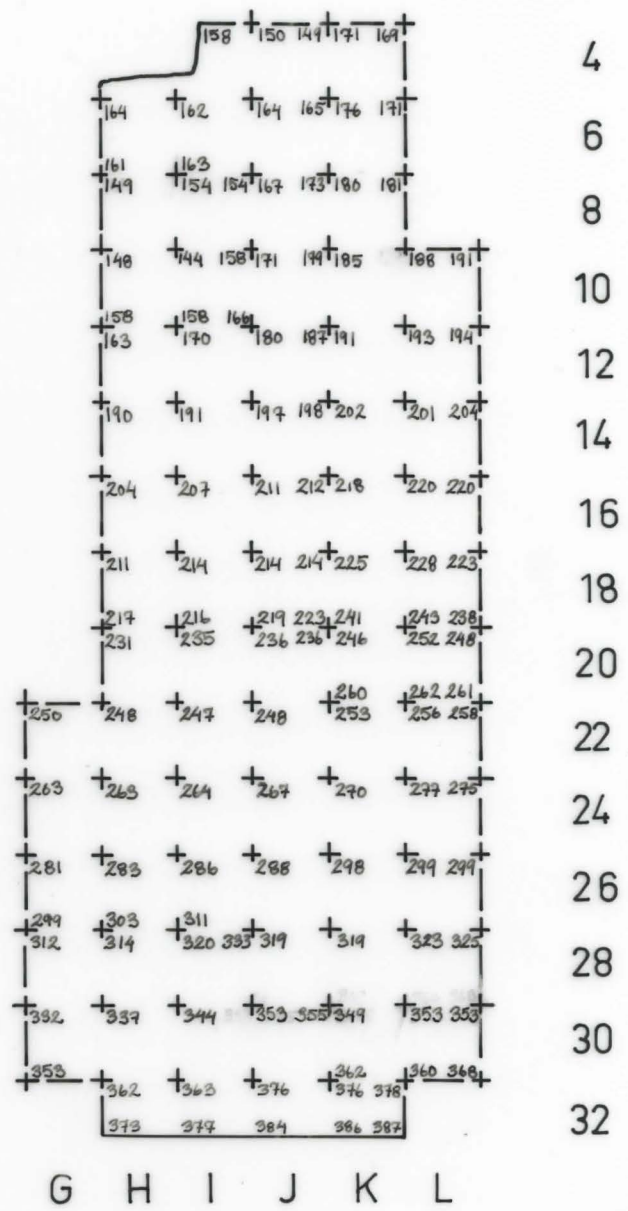
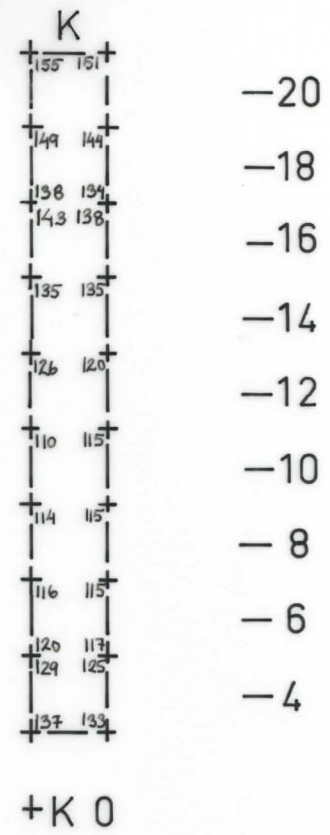

KUUSAMO TUOVILA JOKELA
L VÄKEVÄINEN 1978

pohjavaaituskartta
1:200

kp I 089 284,93 m ymp
kp II 131 279,81 m ymp

piirt. A. Vikkula

----- kp I -----
kp II

- 9. 102 8. 101 1. 101
- 10. 143 7. 132 2. 125
- 11. 190 6. 173 3. 187 15. 193
- 12. 242 5. 234 4. 235

KUUSAMO TUOVILA JOKELA

L Väkeväinen 1978

hautaruudussa J12

taso 12 cm

1:10

kp I 089

piirt A.Vikkula

1 multa

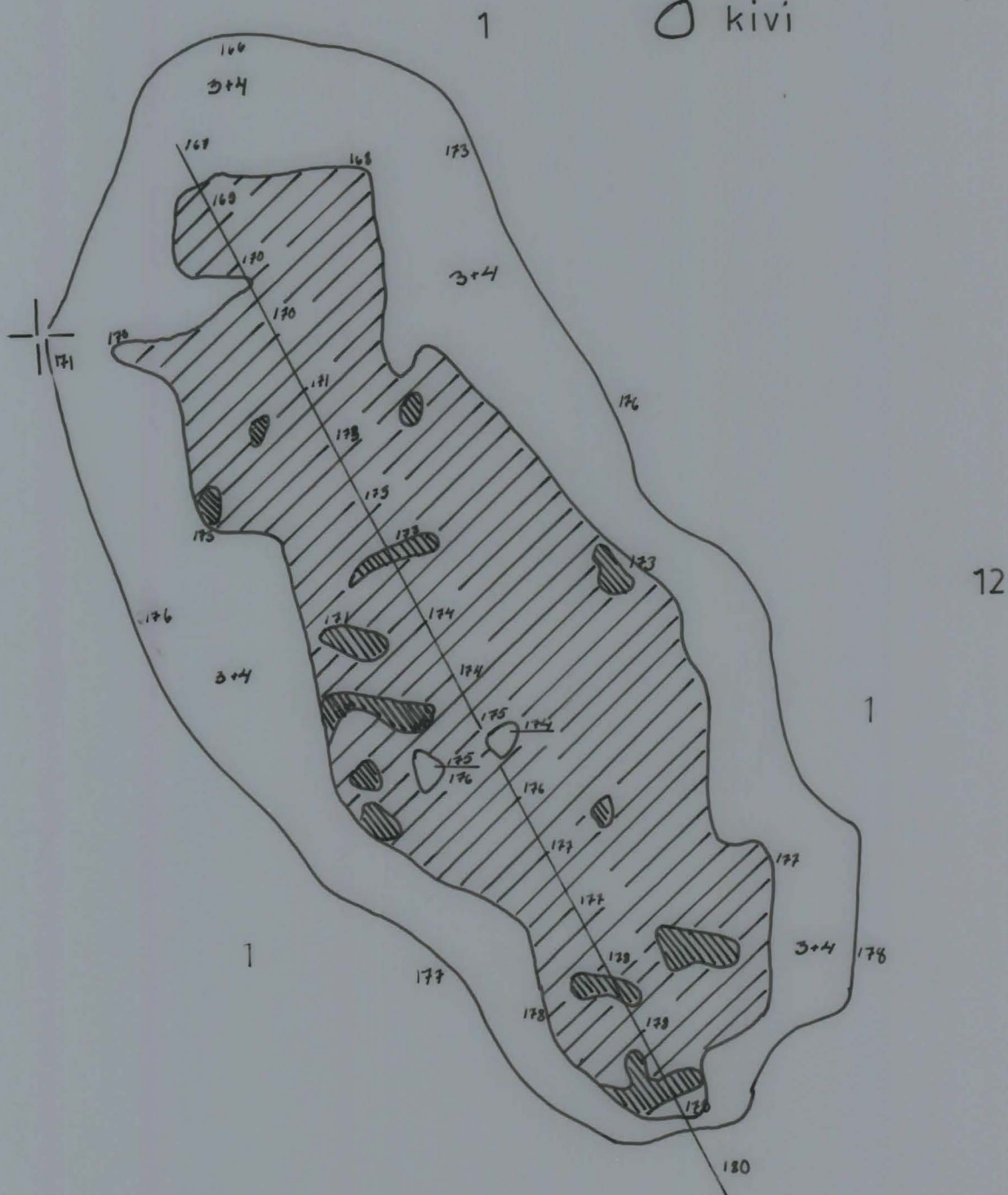
3 hiesu

4 savi

/// vaalea likamaa

|||| punamulta

○ kivi

KUUSAMO TUOVILÄ JOKELA

L Väkeväinen 1978

hauta ruudussa J 12

taso 14 cm

1:10

kpI 089

piirt. A Vikkula

2 ruskea hiekka

3+4 hiesu savi

/// vaalea likamaa

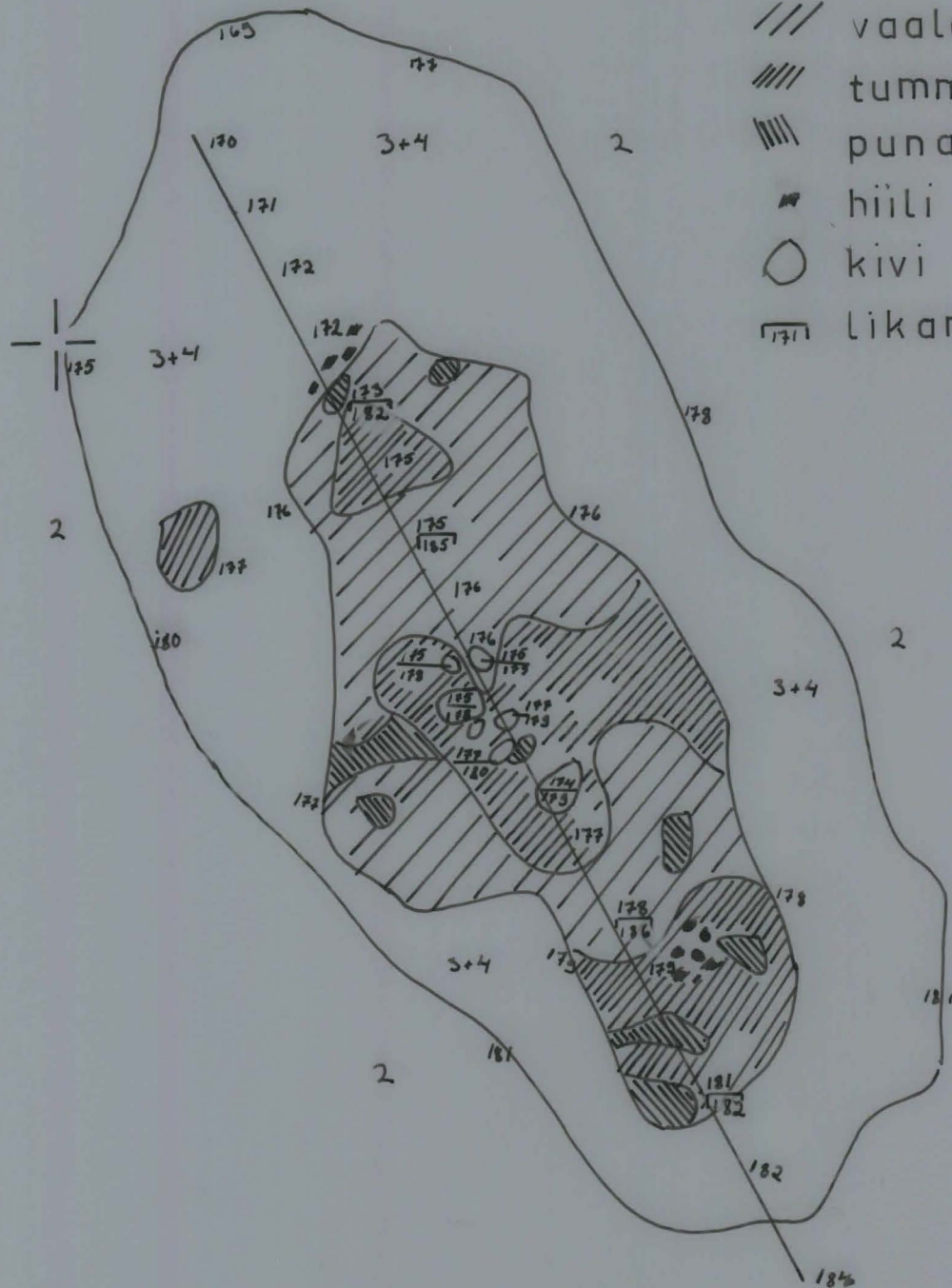
//// tumma likamaa

|||| punamulta

■ hiili

○ kivi

▭ likamaan pohjaluku

KUUSAMO TUOVILA JOKELA

1.

49679-80

yleiskuva asuinpaikka-alueesta
valok. luoteesta-kaakkoon

2.

49681-84

tasokaivausalue valok. lounaasta koilliseen

3.

49685

koeoja K valok.lounaasta koilliseen

4.

49686

koeojan K koillispää valok.lounaasta koilliseen

5.

49687

koeoja K valok.koillisesta lounaaseen

6.

49688

tasokaivausalueen koillisosaa valok.kaakosta-luoteeseen.